گۆرانی ماچی کیفایەت.. وتنی سەرکەوت نامیق

[بۆ گوێگرتن لەم گۆرانییە کلیکی ئێرە بکەن..]()

سەرکەوت نامیق.. ماچی کیفایەت

بۆچی زاناو شێخە وەهابییەکانی سعودیە جیهادو غەزا لە دژی ئیسڕائیل ڕاناگەیەنن؟.. حەسەن ڕازانی

(دەیەی ڕەش و دەیەی تاوان و فەتوای جیهادی سیاسیانە بە بەرگی ئیسلامییەوە!)

زاناو شێخە فەتواچیە وەهابییەکانی سعودیە زۆر بە باشی کەرتی غەزەی ناو فەلەستین دەبینن کە چۆن بۆتە وێرانە بە دەستی سوپای ژێرفەرمانی حکومەتی ڕاستڕەوی(ئیسڕائیل)ەوە، بەڵام نوقەیان لێوە نایەت! ئەو فەتواچیە وەهابیانە خۆیان کەڕو لاڵ و کوێر کردووە لە ئاست ئەو هەموو کوشتارو ماڵوێرانییە بێوێنەیە کە بەسەر خەڵکی کەرتی غەزەدا هاتووەو بەردەوامیشە! بە بڕوای من، ئەوانە فەتواچی سیاسین! چونکە کاتێک کە دەوڵەت دەیەوێت بێدەنگ بن ئەوان دەچنە خەڵوەتەوەو کاتێکیش سیاسەتی دەوڵەت بیەوێت کە ئەو فەتواچیانە وەدەنگ بێن، هەردەستبەجێ فوو بە بڵنگۆی تەواوی مزگەوتەکاندا دەکەن و تەواوی جیهانی ئیسلامی لە دێننە سەرپێ و ئامادەی جیهادی دەکەن! بەڵام هەرکاتێک کە سیاسەتی دەوڵەت وابخوازێت بێدەنگ بن ئەوا ئەو شێخ و زاناو فەتواچیە وەهابیانە خۆیان نەبان دەکەن لە ئاست کوژرانی نزیکەی پێنجا هەزارلە خەڵکی ناوغەزە کە لە ناویاندا دەیان هەزار لە منداڵ و ژنی بێتاوان هەیە! ئەو فەتواچیە سیاسیە وەهابیانە وەک ئەوە خۆیان نیشان دەدەن کە نابینن بە سەدان هەزار

لە ژن و منداڵ و خەڵکی بێتاوان بریندار بوون ولە ناویاندا بە
دەیان هەزارهەیە کە بێدەست و بێ قاچ و بێ چاو بوون! ئەو فەتواچیە
وەهابیانە نابینن کە تەواوی کەرتی غەزە بە ژێرخان و سەرخانیەوە
لە گەڵ زەوی تەخت کراوەو تازە کەڵکی ژیانی تێدا نەماوە! ئەمانە
لە سعودیە لەیان پێداوەتەوەو فەتوایەک چیە لە دەمیان نایەتە دەر
لە دژی سوپاو حکومەتی ڕاستڕەوی ئیسڕائیل!
بەڵام هەرئەو زاناو شێخە سیاسی و فەتواچیە وەهابیانە بوون کە
خۆیان دەگەیاندە ئەوسەری دنیاو ئاگری فیتنەیان دادەگیرساند! هەر
بۆ نموونە ساڵی ١٩٩١ ئیسلامی سیاسی لە وڵاتی جەزائیردا بە ئیعازی
فەتواچیە سیاسیەکانی سعودیە تەواوی بزووتنەوەو پارتە ئیسلامیەکانی
جەزائیری لە نەوخەدا کۆکردەوەوجیهادیان لە دژی حکومەتی ئەوکاتی
جەزائیر ڕاگەیاند. ئیسلامی سیاسی شەڕێکی ماڵوێرانکەری لە
جەزائیردا هەڵگیرساند کە دەیان تاوانی جەنگ و دژە مرۆڤانەی تێدا
ئەنجامدرا، بە کەردو شیرو تەوران سەری خەڵکی بێتاوانیان
دەپەڕاند! ئەو شەڕە کە بوو بە شەڕێکی ناوخۆیی لە ساڵی ١٩٩١ وە
درێژەی کێشا هەتا ساڵی ٢٠٠١. شەڕێکە هێندە ترسناک و هێندە
زۆرخەڵکی بێتاوانی تێدا بوو بە قوربانی و دە ساڵیشی خایاند بەیە
وەک دەیەی ڕەش خۆی خستە ناو مێژووی هاوچەرخەوە! لەو دە ساڵەدا
یان با بڵێین لە دەیەی ڕەشدا زیاتر لە دوو سەد هەزار کەس لە
خەڵکی بێتاوانی جەزائیر بوونە قوربانی!
ڕۆڵی زاناو پیاوانی سەر بە ڕەوتی وەهابی لە سعودیە لە
هەڵگیرساندن و بەردەوامی پێدانی دەیەی ڕەشدا لە ڕووی دینیەوە بە
ئاشکرایی دەرکەوت کە کاریگەری هەبووە! وەهابیەکانی ناو سعودیە
فەتوای جیهادو غەزایان دا لە دژی حکومەتی ئەوکاتی جەزائیر. بە
ئاشکرا فەتوایان دا کە هەر کەسێک لە گەڵ حکومەتی جەزائیر بێت
کافرەو خوێنی حەڵاڵەو غەزاو جیهاد لە دژیان ڕەوایە! ئەم
فەتوادانە بووە هۆی کە ڕەوتە ئیسلامیەکانی جەزائیر سڵ لە هیچ
تاوانێک نەکەنەوە بە بیانووی ئەوەی کە کە ئەوان جیهادو غەزا
دەکەن لە دژی کافران. بە کەردو شیرو تەوران کەوتنە گیانی خەڵکی
بێتاوانی جەزائیرو کەوتنە نێو لادێ دوورە دەستەکان و چەندین
خەڵکیان بە شیران سەر دەپەڕاند. بۆ نموونە تەنها لە یەک شوێنی
بجووکدا لە ڕووی دانیشتوانەوە لە ماوەی چەند کاتژمێرێکی کەمدا
زیاتر لە چوارسەد کەسیان بە شیرو تەورو کەردان سەر پەڕاند!
بەڵام کاتێک کە دەرکەوت سعودیە لە تەقاندنەوەی تاوەرەکانی
نیویۆرک لە ١١ی سەپتەمبەری ٢٠٠١ دا تێوە گلاوە، هەر ئەو مەلاو
زاناو شێخە وەهابیانەی سعودیە بوون کە لە ساڵی ١٩٩١ دا فەتوای
جیهادیان لە دژی حکومەتی جەزائیردا، ئەوجارە ١٨٠ پلە

بایاندایەوەو فەتوایاندا كە نا بێت شەڕ لە گەڵ حكومەتی جەزائیردا بكرێ و دەبێ دەستبەجێ بوەستێ و بەردەوامیپێدانی شەڕ حەرامەو ڕێگەپێدراو نیە لە ڕووی دینییەوە! هەروەها داوای ئەوەیان كرد كە دەبێ تەواوی ڕەوتە ئیسلامیەكانی ناو جەزائیر لە گەڵ حكومەتی جەزائیر ئاشت ببنەوەو شەڕو ناكۆكیی كۆتایی پێبهێنن!
دیسان هەر ئەو مەلاو شێخە وەهابیانەی سعودیە بوون كە لە ساڵی ١٩٧٩شدا فەتوای جیهادیاندا لە دژی هێزەكانی سۆڤیەت لە ئەفغانستان و داوای جیهادیان كرد لە موسڵمانانی جیهان كە لە دژی هێزە كافرەكانی سۆڤیەت لە ئەفغانستان بجەنگن وجیهادو غەزا ئەنجام بدەن! لەو بارەوە حكومەتی سعودیە ڕاستوخۆ ڕۆڵی كاریگەری هەبوو لە ناردنی موجاهیدین بۆ ئەفغانستان تا لە دژی سۆڤیەت جیهاد بكەن!
لە ئەفغانستانیش بە هۆی فەتوای وەهابیەكانی سعودیە لە ماوەی ١٠ دە ساڵدا لە سەرووی ١٧٦ هەزار كەس بوونە قوربانی و وەڵاتی ئەفغانستانیان بەرەو كەلاوە برد. دیسان لە ساڵی ٢٠١٣ دا هەر ئەو مەلاو شێخە وەهابیانەی سعودیە بوون كە فەتوای جیهادو غەزایان لە دژی حكومەتی سوریای بەشار ئەسەد دا. هەروەها هەر ئەوانە بوون كە بوونە هۆی ئەوەی كە لە سوریاش لە سەرووی ٥٠٠ هەزار كەس بوونە قوربانی و وەڵاتی سوریایان بەرەو كەلاوەو وێرانی برد. فەتوای ئەوانە بوو كە هیچ پێداویستیەكی ژیانیان لە سوریادا نەهێشت و لەڕووی پێشكەوتنەوە سوریایان دەیان ساڵ بۆ دواوە گێڕایەوە!
جا لێرەدا كورتەی باسەكە ئەوەیە كە بە بەهۆی فەتوای ئەو شێخ و مەلاو زانا وەهابیانەی سعودیەوە لە ماوەی دەساڵدا زیاتر لە یەك ملیۆن موسڵمان بەدەستی موسڵمان كوژران، زیاتر لە ١٥ ملیۆن موسڵمان بەدەستی موسڵمان ماڵیان لێوێرانكراو لە شوێنی خۆیان بە زۆرەملێ كۆچیان پێكراو بوونە پەناهیندەی هەندەران! ئەوە بێجگە لەو هەموو ماڵوێرانی و كاولكاریی و بریندارانەی كە بە هۆی بەردەوامی ئەو شەڕانەوە پەیدابوون!
پرسیاری سەرەكی دەست بەجێش كە دەبێ بكرێت ئەوەیە بۆچی هەر ئەو مەلاو شێخە وەهابیاناەی سعودیە كە بە نوێژی نیوەڕۆ دەبینن كەرتی غەزەی برا موسڵمانەكانیان بەرەو وێرانەیەكی تەواو □□یشتووە، وا زەویەكەش بە وێرانەیی خراوەتە مەزادەوەو تڕەمپ بە تەمایە بیكڕێت بۆ پڕۆژەی وەبەرهەمهێنان، كەس ناتوانێت ئیتر لەو بەشەدا ژیان بەسەر بەرێت، خەڵكی كەرتی غەزە كەوتوونەتە نێوان دوو بەرداشی بێویژدانی دژە ئینسانی وەك حكومەتی ڕاستڕەوی ئیسڕائیل لە لایەك و لە لایەكی تریشەوە برا حەماس و جیهادیە موسڵمانەكانیان لە ناو كەرتی غەزەدا. هەردووك لایان كەوتوونەتە هاڕینی خەڵكی بێتاوانی كەرتی غەزە. لەو نێوەدا خەڵكی كەرتی غەزە بێجگە لەوەی كە تەواوی

ماڵ و حاڵیان وێران بووەو کەرتی غەزە بۆتە وێرانەێک کە ئیتر سەختە ژیانی بۆ بگەڕێتەوە! لە لایەکی تریشە بە سەدان هەزار لە بریندارو دەست و قاچ پەڕیو لە ئەنجامی ئەو شەڕەدا پەیدابوون ، نزیکەی پەنجا هەزار لە کوژراو، بە دەیان هەزار لە کوژرانی مندا□□ان و چەندین کارەساتی جەرگبڕی تر، کەچی هێشتا مەلاو ئاخوندە وەهابیەکانی سعودیە لەو گوێیەیان ناچێت بۆ ئەو گوێیەی ترو نەبایان پێدا دێت و نەباران. بۆچی ئەوەندە بوێریان تێدا نیە فەتوای جیهاد لە دژی دەوڵەتی ڕاستاەوی ئیسڕائیل بدەن و ڕای گەێنن کە جیهاد لە دژی ئیسڕائیل و سوپای ئیسڕائیل پێویستەو دەبێ ئەنجام بدرێت؟ یان ئەوەتە ئەو ماستە گوریسێکی تێدایەو فەتواکانی تریشیان فەتوای سیاسی بوون و پەیوەندیان بە دینەوە نەبووەو دینیان بەکارهیناوە!

تێبینی: لە پەیوەند بە مێژوو، ژمارەی کوژراوو بریندارەکان و فەتوای مەلاکانی سعودیە سوودم لە الجزیرە نت، ویکیپیدیا، الشرق الاوسط و القدس العربي وەرگرتووە!

تۆش ڕۆشنبیرێکی فریودەریت!..
سەدیق سەعید ڕواندزی

ئەدەبی کوردی بە هۆی ئەو دیفاکتۆ سیاسی و نەتەوەیەی کوردی تێدا ژیاوە، ڕەنگدانەوەی سەرخانی کۆمەڵایەتی کۆمەڵگەی کوردی و ئەو ڕەهەندە سیاسی و نەتەوەیە بووە بەتایبەتیش لە ئەدەبی بەرگریی و قۆناغی تیچکۆشانی شاخدا. ئەم واقیعە، ڕەنگدانەوەی قووڵی لە ئەزموونی ئەدەبی کوردی بە گشتی و شیعریش بە تایبەتی هەبووە، چونکە هیچ کاتێك ئەدەب و کۆمەڵگە و کارەساتەکانی، لە یەکتری دانا بڕێن بە تایبەتیش لە مێژووی سیاسی نەتەوەیەکی چەوساوەی وەك ئێمە. لەو سۆنگەیەوە، کارەساتەکانی ئەنفال، کیمیاباران، جینۆساید و سوتماککردنی کوردستان و پێشمەرگە و چیاو سەدان ئایکۆنی بەرگری دیکە، بە گشتی لەو تێما شیعریانەن کە ئەزموونی شیعری شاعیرانی ئێمە پێکدێنن. واتا شیعر دەبێتە ڕووبەرێك بۆ بە نەمری هێشتنەوەی

ئەو کارەساتانە لە یادەوەری ئێمەدا و نە سپاردنیان بە پەراوێزەکانی مێژوو.

ئەدەرنۆ دەڵێت :_(دوای ئاوشفیتزم نووسینی شیعر کارێکی بێ مانایە) وەك ئاماژەیەك بۆ ئەوەی کە کارەساتی جینۆسایدکردنی جوولەکەکان و تواندنەوەیان لە کوورەکانی ئاگر و کردنیان بە سابوون، لە دەرەوەی زمانە و زمان و شیعر لەوە بێ تواناترن، مەزنی ئەو کارەساتە هەڵبگرن و بەرجەستەی بکەن، بەڵام ئەگەر بە دیوێکی دیکەدا، بە ئەو بۆچوونەی ئەدەرنۆ بچین و پرسیاری ئەوە بکەین، چی کارەسات و تراژیدیاکانی مرۆڤ، لە ڕووبەرێکی کۆمەڵایەتی و سیاسی و کولتووری دێنێتە نێو بیر و یادەوەری ئێمە؟ ئایا هەر کارەساتێك کە ڕوودەدات، پێیوەست نییە بە زەمەن و شوێنێکی دیاریکرا و ئیدی دەبێتە بەشێك لە ڕابردوو؟ لێرەدا، نالۆژیکی قسەکەی ئەدەرنۆ دەردەکەوێت و ئەگەر زمان وەك هێمای گوزارشتکردن، وێناکردن و بەرجەستەکردنی ئەو ڕووداوانە، لە ئاستی دەربڕین نەبێت، ئەوا ئەو ڕووداوانە تەنها لە چوارچێوەی ئەو شوێن و زەمەن و مێژووە دەمێننەوە، کە تیایاندا ڕوویانداوە. ئەگەر کارەساتی ئەنفال بە نموونە وەربگرین، دەبینین ئێمە لە کاتی خوێندنەوەی گۆڕستانی چراکان و دەربەندی پەپوولە و ئاقات و لاوکی هەڵەبجە و چەندان دەقی شیعری دیکەش، ئەوا هەست ناکاین کارەساتەکانی ئێمە بوونەتە ڕابردوو، بەڵکو لە چوارچێوەی زەمەنە فیزیکییەکە دەرهێنراون و زەمەنێکی دەروونیان پێدراوە، کە هەستێکمان لا دروست بکات ئەنفال و کارەساتەکانی دیکە ئێستا ڕوویانداوە. واتا ئاستی بەرکەوتنی ئێمە بەو کارەساتانە مێژززیی نییە، بەڵکو ئێستاییە. لێرەوەش بە شیعرکردن و بە تێماکردنی ئەو دەقانە، بە بۆ نەمری هێشتنەوەی ئەو کارەساتانە لە بیری ئێمەدا، قسەکەی ئەدەرنۆ پێچەوانە دەکەنەوە، چونکە ئەگەر لە دوای هەر کارەساتێك، پێمان وا بێت زمان لەوە بێ تواناتر و بێ مەوداترە گوزارشت لە قووڵایی ئەو کارەساتانە بکات، ئەوا ئێمە تەنها هەوڵی هێشتنەوە و بینینی ئەو کارەساتانە، وەك ڕووداوێکی مێژوویی، کە لە کات و ساتێکی دیاریکراو کە ڕوویانداوە دەبینین، بەمەش ئەو کارەساتانە دەچنە پەراوێزی مێژوو. لێرەدا، ئەو پەیوەندییە سەرخانی و زمانی و نەتەوەییە لە نێوان زمان و کارەساتەکانی ئێمە دروست دەبێت، ئێمە لێرەدا، لە بەردەم بە شیعرکردنی ئەو کارەساتانەین و هێشتنەوەیانە وەك ڕووداوێك کە هەرگیز نابنە رابوود وەك ئەوەی لە ئەزموونی شیعری بەرگریی ئێمە دەبینرێت. لە کتێبی (ڕۆشنبیرە فریودەرەکان) نووسەری کتێبەکە، ڕەخنەی ئەوە لە شێرکۆ بێکەس دەگرێت، کە چۆن ئەنفال و هەڵبجە بە

شیعر دەکات، لە کاتێکدا ئێمە خۆمان لە بەردەم وێنەی ڕاستەقینەی کارەساتەکە داین. بڕوای وایە، ئەمە پێویست نییە و شێرکۆبێکەس لە گەورەیی ئەو کارەساتانەی کەم کردۆتەوە، ڕەخنە لە پاپلۆ نیرۆدای شاعیری سیمبولی مر□قایەتی لە جیهاندا دەگرێت، کە بۆچی هەر باسی هەژاری و نان دەکات و نایەوێت لەوە زیاتر شتێکی دیکەمان پێ بڵێت (ئەمەیە کورد دەڵێت تێر ئاگای لە برسی نییە) هەروەها ڕەخنە لە سوهراب دەگرێت، کە بۆچی باسی هێمنی ئاو دەکات مەگەر ئێمە خۆمان ئاو نابینین؟ ڕەخنە لە دیستۆفسکی و محمەد شوکری دەگرێت، کە ئەزموونەکەانی ژیانی هەژاری و بێ دەرەتانی خۆیان کردۆتە کتێب !
بە بڕوای ئەم نووسەرە، ئەو نووسەرە گەورانەی کورد و جیهان، ئێمەیان فریوداوە، چونکە نەیانتوانیوە باسی شتێکی دیکەمان بۆ بکەن و ئێمە خۆمان ئەنفال و نان و هەژاریمان دیوە، ئاو دەبینین.
ئەمانە ڕۆشنبیری فریودەرن (1). ڕەخنەی ئەوە لە گۆران دەگرێت، کە بۆچی گەشتی هەورامانی کردۆتە شیعر؟ بۆچی هەر باسی جوانی ژن دەکات؟ ئەمانە نەداهێنانن، نە شیعر چونکە ئێمە خۆمان ئەو شتانە دەبینین (2) ئەمانە تەنها کۆپیکردنەوەی واقیعی ڕووتن. نەجات نوری لێرەدا، هەمان ئەو بۆچوونە نالۆژیکی و بێ مانایەی ئەدۆرنۆ دووبارە دەکاتەوە و بە پاساوی ئەوەی زمان ناتوانێت گوزارشت لەو کارەساتانە بکات، ئیدی دەبێ ئێمە نەیانکەینە تێمایەکی ئەدەبی و شیعریی و نەیانهێنینە نێو بیر و یادەوەری خۆمان و دەبێ هەر وەکو خۆیان لەو چوارچێوە مێژووییە بمێننەوە، ئەمەش قووڵایی کارەساتەکان دەردەخات. لێرەدا، دەمەوێ نموونەیەک لە بارەی ئەو بینینە جیاوازانە بێنمەوە، ئێوارەیەکیان لە سەر لێواری خەرەند، کە دیمەنێکی سرووشتی زۆر جوانی شاری ڕواندزە و سەرچاوەی ئیلهامە دانیشتبووم، لەو دەمەدا هونەرمەندێکی هاورێم پەیدابوو، دوای سڵاو، دەستیکرد بە کێشانی وێنەی خەرەند، لە چوارچێوەی تابلۆیەکی گەورەدا، منیش پێم گوت، ت□ بۆچی وێنەی خەرەند بۆ ئێمە دەکێشێت، کە ئێمە خۆمان بە واقیعی و بە ڕاستەقینەیی خەرەند دەبینین؟ لەوەڵامدا گوتی (بینینی من جیاوازە، بینینی من وەك هونەرمەندێك هونەریانەیە و من ئێستا لە دیار خەرەندم، بەڵام بە ڕاستەقینەیی نا، بەڵکو خەرەندێکی دیکە کە لەو تابلۆیە بەرجەستەی دەکەم) بێگومان ئێمە هەزارانمان ڕۆژانە خەرەند دەبینین، بۆ ناتوانین بیکەینە تابلۆ؟
مەگەر ئێمە ئەنفالمان نەدیت؟ هەستمان بە ئازار و برینەکانی نەکرد؟
بۆچی نەك ئێمە، شاعیرانی دیکەش نەیانتوانی گۆڕستانی چراکان بنووسن؟ مەگەر ئێستاش هەژاری سیمایەکی دیاری مر□قای□تی نیی□؟

کەواتا بۆچی دەبێ بەوامان وابێت نیرۆدا شاعیر نییە؟ ئەم بۆچوونانەی نەجات نوری، بۆچوونی سەبر و نالۆژیکین، هەموو مرۆڤایەتی لە ئەسکەندنافیاوە بۆ لێوارەکانی باشووری ئەفریقا، بۆ ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا، نیرۆدا وەك سمبولی مرۆڤایەتی دەبینن و خۆشیان دەوێت، ئیدی بۆچوونی نووسەرێکی نەناسراوی کورد لە هەنبەر ئەو شاعیرە، کە لە ڕوانگەیەکی ئایدۆلۆژیی و چینایەتییەوە دەریدەبڕێت، ناتوانێت نیرۆدامان لەبەر چاو بخات. بەهەمان شێوە، شێرکۆ بێکەس، بە ماوەی نیو سەدە ڕوحی برینداریی نەتەوەیی ئێمە لە کۆڵ دەنێت و شارەو شار، وەك مەریوان قانع دەیڵێت دەیگێڕێت. شێرکۆ دێت و لە ڕێگەی شیعرەکانییەوە، ناهێڵێت ئەنفال و هەڵەبجە، سەرگەلەو بادنان، پێشمەرگە و چیا، منداڵە تەمەن شەش ساڵەکەی گوندی هەڵەدن، کە بە کیمیای شەهید دەبێت، لە یادی ئێمە بچنەوە و ببنە ڕابردوو. ئەو بە ئەستاییکردنەی کارەساتە نەتەوەییەکانی ئێمە، لە بنەڕەتدا هەڵگرتن و نەمرکردنی ئەنفال و کارەساتەکانی دیکەیە لە چوارچێوەیەکی مێژوویی، بە ئەدەبی و خەیاڵی، لە زمانی گوزارشتکردنەوە، بۆ زمانی هەمیشە وێناکردن و بینین. ئێمە لە شیعرەکانی شێرکۆ بێکەسدا، لە بەردەم ئەنفالێك نین ڕووی دابێت، بەڵکو لە بەردەم ئەنفالێکین کە هەیە و نابێتە ڕابردوو، هەر ئەمەش ئەرکی ڕاستەقینەی شیعر و شاعیران، لە سەردەمێکدا کە هەمووشتێك دەبێتە خوێن و مەرگ و ژیان دەسڕدرێتەوە.

نەجات نوری، لە کاتێکدا ڕەخنەی ئەوە لە نیرۆدا و شێرکۆ بێکەس و سەرڤانتس و گۆران و دیستۆفسکی دەگرێت، کە سادە و بێ قووڵایی دەنووسن و باسی شتێکمان بۆ دەکەن کە خۆمان دەیبینین، کەچی هیچ کێشەیەکی لەگەڵ ئەوە نییە (کافکا) سادە بنووسێت، باسی بێهوودەیی و بێ مانای ژیان بکات و ساکارانە بدوێت هەروەك دەڵێت:_(کافکا هیچ تەم و مژ و نادیارییەك لە دەقەکانیدا نییە، نەهاتووە لە شتێك بدوێت کە بوونی نییە، لە مرۆڤ دەدوێت و برینەکانی دەبینێت) (3)

نووسەر، گرفتی لەگەڵ نیرۆدا، کە هەزار ئەوەندەی کافکا، مەزنتر و مرۆڤدۆستر و خۆشەویسترە لە دنیادا هەیە کە باسی نان و هەژاری دەکات، بەڵام ئەمەی بە کافکا پێ ئاسایە، ئەگەر ئەم نووسەرە، کە هەمای بێ هوودەیی ژیانە، سادە و بێ تەم و مژ بنووسێت. هەر باسی ئەو شتانە بکات کە لە واقیعدا هەن، ئیدی نازانم نەجات نوری، بۆچی نیرۆدا و گۆران ڕەت دەکاتەوە، بەڵام پەسنی کافکا دەدات؟ بۆچی دەبێ کافکا سادە بنووسێت و وەك پەیامبەر بیبینین، بەڵام نیرۆدا و شێرکۆ بێکەس و گۆران و دیستۆفسکی، کە هەزار ئەوەندەی کافکا، ئەدەبەکەیان لە خزمەت مرۆڤایەتی و چینی چەوساوە بووە ڕەت بکەینەوە؟ ڕەنگە ئەم تێڕوانینە بە ئەدەبی کافکا و سارتەریش وەك

نمایندەی ئەدەبی بەهوودەیی، پەیوەندی بە جیهانبینی ئەم نووسەرە لە بارەی بوون و ژیان و پەیوەندی مرۆڤ بە هەموو شتەکەوە هەبێت، کە وای لێکردووە بە پووچی و بێ مانایەوە بڕوانێتە ژیان و ئەمەش لە نووسینەکانی ئەم ساڵانەی دواییدا و ئەم کتێبەش بە تایبەتی دیار و بەرچاوە. نووسەر هەر لەو کتێبە و لە بابەتێکی دیکەیدا، نائومێدی خۆی لە کتێب دەردەخات و دەڵێت:_ (دەبێت کتێب چی لە جیهانی پڕ لە تاریکی و نەهامەتی برسێتی و ستەم و جەنگ و نەخۆشی گۆڕیبێت؟ گرنگە مرۆڤ هەست بکات، کە هیچ کاتێك کتێب توانیبێتی جیهان و مرۆڤایەتیش ڕزگار بکات و جیهانی پێ بگۆڕدرێت) (4) کتێب چی لە ژیانی مرۆڤ دەگۆڕێت، ئەو پرسیارە میللی و ناهزریەیە، کە من وەك کتێب خوێنەرێك ڕۆژانە لەلایەن عەوامی دوور لە کتێب و دنیای خوێندنەوە بەری دەکەوم. بەو مانایەی ئێمە بەچی دەخوێنینەوە، لە کاتێکدا هیچمان پێ ناگۆڕدرێت؟ بەڵام گەر لە بری وەڵامی ئەو پرسیارە، پرسیارێکی دیکە بکەین و بپرسین ئەی ئەگەر کتێب نەخوێنینەوە، چی لە واقیعی ئێمە دەگۆڕێت؟ لە ڕاستیدا نائومێدکردنی مرۆڤەکان لە کتێب و داکوتانی ڕەگی بەهوودەیی لە ناخیاندا بەوەی کە کتێب ناتوانێت کەس و کۆمەڵگەیەك بگۆڕێت، لە سەر زاری نووسەرێك کە گوایا هەرچی ئەڤسانە و ئایینی دنیا هەیە خوێندوویەتییەوە، جێگەی سەرنج و پرسیار و شکە، چونکە هەر نووسەرێك ئەو پەیوەندییە ڕوحی و توندو تۆڵەی لەگەڵ کتێب هەبێت، ئەم پرسیارە ناکات. ڕاستە لە کۆمەڵگەی ئێمە، کتێب هیچ شتێك ناگۆڕێت، بەڵام دەتوانێت ئەوە بگۆڕێت کە کتێب دەخوێنێتەوە. دەتوانێت جیهانێکی دیکەی پێ ئاشنا بکات، کە ڕەنگە لە هیچ کام لە دایك و باوك و ئۆرگانێکی پەروەردەیانەی ژیان بەری نەکەوتبێت.
مرۆڤەکان دەتوانن لە ڕێگەی کتێبەوە خۆیان و دنیا و مرۆڤەکان بناسن، دەتوانن ئەزموونی ژیانێکی تازە بکەن کە هەزاران پەنجەرەی هەیە بۆ ڕوانین، باسکردن لەوەی کە خوێندنەوە ناتوانێت هیچ بگۆڕێت، بە تایبەتیش لە کۆمەڵگەی ئێمەدا کە هەموو نەهامەتییەك و ناهوشیارییەکانی پەیوەندیان بە نەبوونی کولتووری خوێندنەوەی کتێب هەیە، ئەوەندەی تر فراوانترکردنی ڕووبەری نەزانی و ناهوشیاریی و بێ ئاگایە. من زۆرجار تا سەر ئێسقان لە کتێب و خوێندنەوە نا ئومێد و ڕەشبین دەبم، بەڵام هیچ کاتێك ناتوانم پاساوی ئەو ڕەشبینییە بەوە بدەمەوە کە ئیدی با هەموومان واز لە کتێب خوێندنەوە بهێنین چونکە هیچ لە ژیانی ئێمە ناگۆڕێت!هەوڵدان بۆ کەمکردنەوە لە بەهای کتێب و دنیای خوێندنەوە لای نووسەرانی ئێمە، بە ڕاستی کارەساتە. دەشێ ئەوان لە پەراوێزی ئەو ئەزموونەی خۆیان لەگەڵ کتێب نەیانتوانی بێت شتێك لە ژیانی خۆیان بگۆڕن،

یاخود جۆرێك لە بێهوودەییان لە کتێب، لە دەرەنجامی دواکەوتوویی کۆمەڵگەو دەرگیرنەبوونی لەگەڵ کتێب بە دروست بووبێت، ئیدی لە پەراوێزی ئەو ئەزموونە شکستخواردووەی خۆیان دەڕواننە کتێب.
من هەر کاتێك پرسیاری ئەوە دەبینم کە کتێب مرۆڤ ناگۆڕێت، ئەزموونی ژیانی پڕ لە نەزانی و بێ باکی و دواکەوتوویی ژێر دەستی دایك و باوکە میللییەکەی خۆم دێتە بەرچاو، کە چۆن تەنها گەورەیان کردم، بێ ئەوەی فێری یەك شتیشم بکەن. ئیدی کتێبەکان فێری هەموو شتێکیان کردم و پەروەردەیان کردم . جەخت کردنەوە لەو تێڕوانینە میللی و نەریتی و هەمووەکییە، کە دەڵێت مەخوێننەوە چونکە هیچ شتێك لە مەسەلەکان ناگۆڕێت، ڕەوایەتیدانە بە مانەوە و ئەو تێگەیشتنە دواکەوتووەی کە ئارەزووی مانەوەی هەموومان بە نەزانی و نەخوێندەواری دەکات، مانەوەیەك تەنها وەك ئاژەڵ خەمی گەدەمان بێت، وەك ئەوەی بەداخەوە ئێستا لە کۆمەڵگەی ئێمە دەبینرێت. مەگەر هەموو کۆمەڵگەکانی دنیا، لە ڕێگەی شۆڕشی چەکدارییەوە یان کتێبەوە پێشکەوتوون و هوشیار بوونەتەوە؟
نەهامەتی ئێمە لەوەدایە کە ناخوێنینەوە، ئەگەر نا هیچ کۆمەڵگەیەك هێندەی کۆمەڵگەی ئێمە پێویستی بە خوێندنەوە نییە. دواجار ڕووی دەمم وەك خوێنەرێك کە هەموو ژیانم لەگەڵ کتێبەو تا مردن خەمیان بەقەرزار دەزانم و فێری هەموو شتێکیان کردم، لەکاتێکدا دایك و باوکم فێری هیچیان نەکردم، ئاراستەی نووسەری ئەو کتێبە دەکەم و دەڵێم: (تۆش ڕۆشنبیرێکی فریودەریت، چونکە دەتەوێت کافکا و سارتەر بخوێنینەوە و خۆشمان بوێن، بەڵام گۆران و شێرکۆ و نیرەداو دستۆفیسکی نا، تۆش لە بری ئەوەی هانمان بدەیت زیاتر بخوێنینەوە، زیاتر کتێب بناسین، قووڵتر بچینە نێو کتێب، باسی ئەوەمان بۆ دەکەیت کە خوێندنەوە فێری هیچتان ناکات و هیچ شتێك ناگۆڕێت بۆیە مەخوێننەوە !).

پەراوێزەکان :_

_1 ڕۆشنبیرە فریودەرەکان، نووسینی: نەجات نوری، ساڵی چاپ _2024 ل 68 .

_2 ه ـس ـپ ل 69

3_ه – س- پ – ل 94.

4 _ ه _س ـپ ل 192.

*ئم بابت ل هزرو هونری ژنامی خبات ژمار (199) ل 16/1/2025 باوکراوتو.

سبارت ب باسی “ششی سشیالیستی و ئزمونی ششکانی سدی ٢٠.. خوندنوی ئیبراهیم محمد

یکك لو باسانی ل کتبی تگشتنك ل ششی سوشیالستی دا خراوتوو باسکی هاو ئاس کمال ل ژر ناونیشانی (ششی سشیالیستی و ئزمونی ششکانی سدی ٢٠) . وک هاو ئاس خی د باسکی، ئکر سربخ ل باسکانی ترسیر بکرت. بای من ئگر نبت بژر ئو هموو باس و ووتارو پستو ک بشمار دژت سشیال میدیاو، پویست جدی وجیاواز سیری بکرت و هی ئو نی سرنج و تبینی ل سر ندرت.
هاو ئاس ،ب پشکیک و دووبش و ئنجامگیریک باسکی بشویک دخات وو ک خوندنویکی جیاوازول وو شیکاری ک نتکستو:

- بدواداچوون ب ئو زمین مژوویی و سیاسیی ک توژینوک ب شونیوی دکات .
  - توژینوک پشهاتکانی ئستا و ابردووی پیوست ب بابتک ل برچاو دگرت.

- ئم باس ل فرم گشتیکیدا باسکی پ ل زوی‌و، هرئوی کمک پرسیار دکات و هندک پرسیاریش ب خونر دوروژن ب خی گرنگ.
  ل سرتاو دیو .<<ئوی هشتا تزی ششی دیموکراتی دواتر ششی سشیالیستی لای کمنیستکان هر ماو>>١، بکات

بەدەستپێك . دواتر ڕەنگدانەوەی ئەو فەرمەڵەیە لە بەرنامەی حزبی کۆمۆنیستی کرێکاریی دا وەک نموونە زەق دەکاتەوە . . .
بەهەرحال هاوڕێ ئاسۆ دەگەڕێتەوە بۆ مێژوویەکی دوور کە لە زهنی کۆمەڵگادا نەماوەتەوە،دەیەوێت بزانێ بۆ ئەو شۆڕشانە سەرکەوتوونەبوون، چی لەو شکستانەوە فێردەبین؟. بۆ سەردەمی کۆمۆنەی پاریس، تابتوانێ کۆنسێپی ئەو ڕەوت و ڕێکخراوانە ، بداتە بەر ڕەخنە. ئەگەر ئەم گۆڕانەوە یە پێویستە دەبێت سەرجەم ڕەوەندی مێژووی ئەوکاتە لەبەرچاو بگرین تا وێنەکە دروست بێت، چونکە هەموو گۆڕانەوەیەك بۆ مێژووی، لەخۆی دا،نووسینەوەی مێژووە. نوسینەوەی مێژووی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی وکرێکاری بەبێ گۆڕانەوە بۆ ڕەوەندی ئەوکاتەی کۆمەڵگا ناتوانێت وێنەیەکی دروست بێت ئەگەر سەرنج بدەین و بۆ پێی ئەم پێویستیە بگەڕێنەوە بۆ مێژوو،ئەوا شۆڕشی ١٨٤٨ لە ئەوروپا سەرەتای ئەو چارەنووسە جیاوازە بوو.سیستەمی سەرمایەداری لەرە بە دواوە وەک چەترێک کرایەوەو پێی نایە قۆناغێکی تر تەواوی سیستەمی سیاسی ،جمهوری ئوروستقراتی و دەستوری بەشێوەیەک ئارایشدرایەوە بوو بە سەرپۆشی سیاسی سیستەمی سەرمایەداری و ئەوروپا بەتەواوەتی پێی نایە قۆناغێکی. تر دوای شکستی شۆڕش لە ئەوروپا هەندێک گۆڕانکاری چارەنووس ساز ڕووی دا ،لەوانە ئەزمەی ئابووری ساڵی پێنجاو حەوت کەچی ملمڵانی ڕووەو ئەمریکا شەڕی ناوخۆی ئەمریکا ساڵی ١٨٦١ -١٨٦٤ وقۆناغی دووەمی شۆڕشی دووەمی پیشەسازی.
ئەتــوانم بــڵێــم جگە لەشەڕی قڕم و کۆمۆن قۆنــاغێکی گەشەو پرشنگداری ئەوروپا بوو زانست و تەکنەلۆجیا و داهێنانە نوێکان ،داڕشتنەوەو ئارایشی سیاسی کۆمەڵگا لیبرالیزمی بە جاری یەکەم پەرچەم دار کرد کاردابەشکردن پێی نایە قۆناغێکی تر ئاستی بژێوی گەڕانی سەرسوڕهێنەری بەخۆوە بینی ژمارەی دانیشتوان تەقیەوە سەرمایە ڕووەو کەڵەکەبوون دەچوو داهێنانە زانستیەکان مەرکەکی چارەنووس سازیان لە کۆمەڵگا دا ،ناکۆکی کۆمەڵایەتی و چینایەتی پێی نایە قۆناغێکی ترو ئاگاهی چینایەتی پەرەسەندنەکی گەورەی بە خۆیەوە بینی نیقابەو سەندیکاکان کاریگەریان دانا.
هەرچەندە ئەزمەی١٨٧٣ سەری هەڵداو کەڵەکەی سەرمایە ناکۆکی تیــژ دەکــردەوە لە دوای ناوەڕاستی هەشتاکــان بەدواوە بــزووتنەوەی کرێکــاری هەژمــوونی هەنــاو دیمووکراسی بەســەر سەرمایەداریا فەرز کرد وسوسیال دیموکراتی بوو بە ڕکەبەری لیبرالیزم ئەمە قۆناغێکی گرنگی تر بوو کەڵەکەی سەرمایە لە

چوارچێوەی ئەوروپا گەورەتر بوو کێبرکێی سەرمایە تیژ بوویەوە تا حەدی زاڵکردنی سێبەری شەڕێکی سەرتاپا گیر چارەنووس ساز…..سەرەتای سەدەی بیست شەڕ بوو بە چارەسەر …..کەڵەکەی سەرمایەو ناکۆکی کۆمەڵایەتی پێکەوە لە چوارچێوەی ئەوروپادا تەح□ممول نەدەکرا….. شەڕی ئیمپریالیستی بەردەرگای گرت….. قۆناغی مێژوویی دوای شۆڕشی ١٨٤٨ تا سەرەتای جەنگی جیهانی یەکەم پڕە لەو ڕوودا□ سیاسی و ئابووری کۆمەڵایەتیانەی کە تا ئێستا کاریگەریان هەیەو بێ دەرکێکی ڕۆشن لێکدانەوەی ناتوانرێ سەرجەم مێژوو دروست وێنا بکرێت .چ جای قۆناغی ئێستا. دەبێت ئەم قۆناغە وورد تر لێکدرێتەوە تا وێنەی ئێستا ڕۆشنتر بێت.ناکرێ ئەم سیاقە مێژووی یە وەک باگراوندی کۆمۆنەی پاریس تەلخ بکەین تەنها چاوم لەسەر شۆڕشەکە بێت.

شۆڕش لەشارێکا لە چاوی سەرجەم ڕەوەندی مێژووی ئەوکاتە ئاکامە سلبیەکانی لە سەر بزووتنەوەی کۆمۆنیستی وکرێکاری کاریگەر تر بوو لە چاو دەرس و تەجروبەکانی هاوڕێ ئاسۆ ئەڵێ: ئەوەی لەم سیمینارەدا بیخەمە ڕوو وەڵامی ئەم پرسیارە یە، بۆچی شۆڕشە کرێکاری□کانی سەدەی نۆزدەیەم و بیستەم سەرکەوتوونەبوون…سوسیال دیموکراتی، بەپیرۆز کردنی دیموکراتی بۆرژوازی..بەلشەفیزم بە کۆنتڕۆڵی دەسەڵاتی سیاسی و□ بەرهێنانەوەی سەرمایەداری بەڵام ئەمانە بەرئەنجامی شکستی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی وکرێکاری یە لەکۆتایی سەدەی نۆزدەیەم و سەرەتای سەدەی بیستەمدا نەك هۆکار . شکستی ئەم بزوتنەوە یە وکارکردی ڕوودا□ و پێشهاتەکانی سەدەی بیست و ڕەوەندی گەشەی سەرمایەداری و گۆڕان و کاردانەوەی کاریگەری دانا لەسەر توانا و هەستانەوەی بزوتنەوی کرێکاریی لە چەقی قورسایی پێویستی خەباتی چینایەتی یەوە. هاوڕێ ئاسۆ بەشوێن ڕیشەی دوالیزم و شۆڕش و ڕیفۆرم وەیە .

دوالیزمی ریفۆرم و شۆڕش بەشێکی کارکردی حزبێکی کرێکاریی یە کە بیەوێ پەیوەندی بە خەباتی کرێکاریی وە بەردەوام بێت و دانەبڕێت لە خەباتی ڕۆژانەی کرێکاران و ناڕەزایەتیەکان و ئامادەیی ه□ بێت پێویستە ریفۆرم کرێکاریی بەهەند وەربگیرێت، چونکە کرێکاران هەمووکات لە هەلومەرجی شۆڕشی کردندا نین .لە هەلومەرجی ئێستادا ئەکرێ دەورو کارکردی دەزگا بۆرژوازی یەکان بۆ خەباتی کرێکاریی کارامەو لەبار نەبێ.بەڵام سەد ساڵ لە مەوپێش ڕەنگە وانەبوو بێت. ئەوەتە ئەنجلس ئەڵێ ((ئێستا تێدەگەین کە ئەو شێوازی ل□ سا□ی ١٨٤٨دا

پێیەویمان لەکرد، بەپێی پێویست نەبووە، لەو کاتەوە بارودۆخی ئابووری لە کیشوەری ئەوروپادا زۆر پەرەی سەندووە، ئێستا شەوازەکی دیکەمان هەیە کە دەتوانێت سوودەکی زۆر زیاتری بۆ خەباتی پرۆلیتاری هەبێت لە چاو شەوازەکانی ڕابردوو ، واتە بەکارهێنانی مافەکانی هەڵبژاردن))" هەروەها دەڵێ((تەنانەت ئەگەر وا دابنێین کە مافی دەنگدانی گشتگیر جگە لەو سوودەی کە لە ئەنجامی ئەو ڕاستییەوە دەتە ئاراوە کە ئێمە پێدەدات سەی سالە جارێک دەسەڵاتەکانمان حیساب بکەین، هیچ سوودەکی تر نادات؛ و کە لە سایەی گەشەی کتوپڕ و بەردەوام بەرچاو لە ژمارەی دەنگەکاندا، بە هەمان شەوە متمانەی کرێکارانی بە سەرکەوتن و ترس و دڵەڕاوکەی دوژمنانی بەهێزتر کردووە و بەم شەوەیە بووەتە باشترین لە نەو ئامرازەکانی پڕوپاگەندەی ئێمەدا؛ وە کە زانیاری وردی لەسەر خاڵی بەهێزەکانی خۆمان و لەسەر خاڵی بەهێزەکانی هەموو لایەنەکانی نەیارەکانمان پێداوین و بەمجۆرە بوارەکی بە هەڵسەنگاندنی کردار و هەڵسوکەوتەکانمان کە لە هیچ شوێنەکی تردا هاوتای نەبووە لەبەردەمماندا کردەوە و هەم لە دوودڵی ناکاتیی و هەم لە کاتی ناکاتی پاراستین بوێری بەباکانە – تەنانەت ئەگەر ئەمە تاکە سوودیش بێت، ئەوە نە بەس دەبوو......؟))٢ ئەگەر قسە لە سەر ئەو خەتەکانەوە ی سۆشیال دیموکراتیە لە ئامانج و دەستگرتن بە ڕیفۆرمی وەک ستراتیج ، ئەوا ڕیشەی ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ ئەو گۆڕانکاریانەی لە پرۆسەی بەرهەمهێنانەوەی سەرمایەدا ڕوویان دا زەمینەی ئەوەی خۆشکرد کە ڕیفۆرمیزم وەک ستراتیژی سۆشیال دیموکراتی دا ببێتە ئامانج و ستراتیژ. بەڵام نیوکلاسیکزم بە پەی پێویستی سوودی سەرمایە لەو کاتەدا پرۆسەی بەکارهێنانی چالاک کردەوە ، ئەمەش بووە هۆی کارکردی ئەو گۆڕانکاریانە لە فکرو لە سیاسەت دا.

هاوڕێ ئاسۆ لە لاپەڕەی بیست دا دەڵێ ...ئەم شێوەشە کەمەڵایەتییە پرۆسەیەکە...نەک بە تەنها ئەزمەیەک یان ڕووداوێک...بەڵام تەواوی شێوەش کرێکارییەکانی سەدەی نەزدەیەم و بیستەم بەرئەنجامی کارکردن شێوەکان بوون ،بەشایەک لەدەسەڵات و کەمەڵگادا دروست بووە و بە شێوەش پەکراوەتەوە لەو ڕێچکەی پرۆسەی بەسەر ئەنجام گەیاندنی شێوەش دا خۆی نەگرتووەتەوە واتە هەر کە سەرمایەداری گۆڕاوەتەوە سەر ڕێچکەی خۆی ،ئەو بەشایەی کە لەدەسەڵات دا دروست بووە پەکراوەتەوە، ئەمە بە هەردوو شێوەشی ئەڵمانیاو کەمەنەی

پاریس ڕاستە، بە شۆڕشی ئۆکتۆبەریش ناڕاستەوخۆ لە پرۆسەیەکا ئەمەی کردووە. شکستی ئەم شۆڕشانە کاریگەری سەلبی کردۆتە سەر سەرجەم بزووتنەوەی کۆمۆنیستی و لە سەنتەری سەرمایە دووری خستونەتەوە .لە ڕاستیدا ئەم شۆڕشانە شۆڕشی سیاسی بوون شۆڕش ئەوە نیە لە دورگەیەکی یان شاری یا وڵاتێکی ڕوو ئەدات، یەکێــک لە پێناســە بنیادیەکــانی مـــارکس بۆ سـەرمایەداری،جیهانی بـــوونیەتی . واتە ئەم سیســتەمە کە لە ئەوروپاوە گەشەی کرد، بەتایبەتی لە بەریتانیاوە سیستەمێکە سەرجەم کون و قووژبنی دنیای تەنێوە ئەمەش لەوەوە سەرچاوەی گرتــوە کە داهێنانەکــانی ئەوەی نیشــان داوە کە ســنوورەکان کۆنترۆڵــی ناکـــات. شۆڕش ئەوەیە لە پرۆســەی پێچـــانەوەی سیستەمەکەدا خاڵێکی پۆزەتیڤە واتە سەرجەم سیستەمەکەی لە پێش چاوە، تەنانەت شکستەکانشی پێشمەرجەکانی سەرکەوتنی ڕانــاگرێ چــونکە زەمینە مێژوویــی و مــادیەکەی لە خەبــاتی چینـــایەتی و لە کۆمەڵگـــا دا ئامـــادەیە ،واتە لە بەرامبەر کێشمەکێش و ناکۆکیەکە لە چارنەهاتوەکانی سیستەمەکەدا شۆڕش بووە بە پێویستی،وەک بەهاری ئەوروپای ساڵی1848.

هاوڕێ ئاسۆ لە بەشی دووەمی باسەکەی دا قوڵتر دەبێتەوە لەم تێگەیشتنە لەشۆڕشــی کۆمەڵـایــەتی و بەشێـوازێکی تــر هەمـــان تێگەشتن دەخاتەڕوو بەڵام ئەوەی بەم سەرنج بوولە دەسپێکەوە دەگەڕێنەتەوە سەر تەواوکردنی ڕەخنەی پێشووی لە کۆمۆنیزمی کرێکاری.ئەمە وا دەکات باسەکە ناڕاستەوخۆ لە کێشمەکێشی فکری دا بمێنێتەوە بەرتەسک بێتەوە لە تێڕوانینێکی مەکتبی ڕەوتێکا.لەکاتێکا، کێشەی بزووتنەوەی کۆمۆنیستی تێڕوانینی ڕەوتێکی ئەم بزوتنەوە نیە کە دەست و پێی گرتبێت. بەڵکو کێشەی چینێکی کۆمەڵایەتی یە کە لەم هەلومەرجەدا بەشێوەیەک توند بووەتەوە وا پێویست دەکات ڕەخنەوە بەدیلی کۆمەڵایەتی خۆی هەبێ. پرسیار ئەوەیە ئایا لە کاتێکا کە نیولێبرالزم بە پێچەوانەوە ئیــدیعاکانی وە خەریکە بەشەریەت لەنــاو ئەبـــات، کۆمۆنیــزم بەپێــی پێویست گەڕاوەتەوە ڕێچکەی مێــژووی خۆی ؟ کێشەکانی لە رابردوودا چیە و لەداهاتوودا چی دەبێت؟ نەك ئەوەی ڕەوت و تێڕوانینێکــــی چەپ چــــی دەڵێت.یــــان چ ئاراستەیەکتەیکردوە و چ ڤێرژنێکی دەرداوە.

کۆی باسەکەی جدیە شوێن پەنجەی ئاسۆێکی فراونی هاوڕێ ئاسۆی پێوە دیارە…

*١کتێبی تێگەشتنێك لە شۆڕشی سوشیالستی

داڕووخان.. شیعری ستار ئەحمەد

هێندە تەنهاو پەرێشانم
لەژیانما
خەو نەبووە بەمیوانم
ئەوەی هاودەمی تەمەنمە
تەنها نامۆیی و هەڵبەسته
هەمیشە خۆم دەخۆمەوە
ڕۆحی زامم لەنێو دەستە
پێنووس دەنووک
دەخاتە خوێنی ئاڵمەوە
پەڕە دەنوێ لەپاڵمەوە
نووچدان
توند بەرۆکم دەگرێ
پەنجەکانم زۆر ئالوودەن
بۆ ڕامووسانی هۆگرێ
خەون دێتە لام
وەک کۆتری لانە ڕووخاو
لەدەرووی شەوێک دەگەڕێم
بێداری ڕەدووم دەکەوێ
دەیەو□ ب□ب□ت بەهاوڕێم
هەرچی لەچوار چێوەمدایە
چوون چڕنووکی ڕەش□ بایە
لانەم پەرتەوازە دەکەن
بەدەم توێشووی زریانەوە
پەڕو باڵم ل□□ک دەئاڵێن
دەمێک لەکەنار دەکەوم
ساتێک بیرەوەری شەوم

لەوەتەی خۆمم ناسیوە
تاریکی ژینم دەنووسێ
شەستەی باران دەیسڕێتەوە
سەرینێک دڵم ناداتێ
لەڕایەخی شەوانەدا
هەرگیز جێگەم نابێتەوە
نوێن چەمۆڵەم لێدەنێ
پۆشاک لەجەستەم دەترسێ
ژوورێکی چۆڵ
بۆ پێشوازیم هەڵدەئاوسێ
هەوارگەم بەدەم ژانەوە
لەچێژ ڕووتم دەکاتەوە
زێدم گۆڕێکی تاریکە
خەوی شەوو
شیعری ئ□م دەباتەوە

ستار ئەحمەد